

11. etapa, streda 12. júla 2017

203,5 km – rovinatá, Eymet / Pau

ŠTART –Eymet

Mesto bolo založené v roku 1270 Alphonseom de Poitiers, bratom kráľa Ľudovíta IX., ako opevnený bod na vtedajších hraniciach s Anglickom. Angličania ho ovládali počas takmer celej Storočnej vojny, až ho v roku 1377 oslobodil a pripojil ku Francúzsku veliteľ Bertrand du Guesclin. Srdcom pevnosti z 13. storočia bol dodnes stojaci hrad **Chateau de Eymet**, ktorý bol o niečo zväčšený v 19. storočí. Od roku 1963 je tu otvorené Múzeum histórie Eymet. Celé mesto má zachovalú obrannú architektúru vrátane vstupnej brány, mosta a obranných valov prevažne z 18. a 19. storočia. V tomto období tu postavili nový Kostol Notre-Dame-de-D'Assomption v neogotickom štýle, keďže pôvodný kostol bol v 16. storočí zrovnaný so zemou počas nepokojov súvisiacich s reformáciou. Od roku 1998 tu každý rok organizujú festival bieleho vína (bergerac) a ustríc – obe tieto lokálne produkty získali ochrannú známku AOC. V Eymet dodnes žije početná komunita Angličanov a tí v minulom roku počas referenda o Brexite zorganizovali veľký protest proti opusteniu Európskej únie, kde sa zúčastnilo takmer 500 francúzskych Angličanov.

173,5 km – Marmande

Hneď pri vstupe do departmentu Lot-et-Garonne navštívime jeho tretie najväčšie mesto Marmande, ktoré vzniklo v 7. storočí, no najväčší rozmach zažilo v 12. storočí, keď bolo strategickým územím anglického kráľa Richarda I. (Levie srdce). V 13. storočí tadiaľto viedla krížová výprava proti Katarom. Tá mala rýchlo potlačiť ich herézu od oficiálnej katolíckej cirkvi, no dopadla dlhoročnými ťažkými bojmi práve v okolí Marmande, kde bolo brutálne zabitých viac ako 5000 civilistov. Po skončení krížovej výpravy dala cirkev postaviť veľkolepý gotický **Kostol Notre-Dame**, ktorý je možné pozorovať v plnej kráse vďaka kompletnej rekonštrukcii z 90. rokov 20. storočia. Pozoruhodná je hlavne vnútorná výzdoba plná farebných pravidelných geometrických vzorov. V súčasnosti sa miestni živa najmä poľnohospodárstvom, zväčša pestovaním zeleniny a rajčín. Ide o oblasť s najväčšou produkciou rajčín vo Francúzsku, každý rok tu organizujú aj rajčinový festival, a tiež festival rockovej hudby.

157 km – Le Clavier

V dedinke vyniká kaštieľ **Chateau de Malvirade** patriaci jedenej z najplyvnejších žien stredoveku, Eleanor Akvitánskej, ktorá bola najskôr manželkou kráľa Ľudovíta VII., no po anulovaní ich sobáša si zobrala Henricha II. vojvodu z Anjou, neskoršieho anglického kráľa. V 12. storočí tu dala postaviť honosnú rezidenciu z bieleho kameňa z lomov v Bordeaux. Po bitke pri Castillone, ktorou sa skončila Storočná vojna dostal kaštieľ do daru jeden z kráľových vazalov, gróf Pierre de Sacriste. Ten preukázal oddanosť kráľovi aj počas Náboženských vojen, keď sa zapojil do ťaženia proti protestantským Hugenotom. V 17. storočí bol kaštieľ zrekonštruovaný. Dnes je otvorený pre verejnosť a často tu organizujú kultúrne podujatia či svadby.

104,5 km - Betbezer-D'Armagnac

Chateau de Juliac je jednou z mnohých honosných usadlostí spojených s vinárstvom. Na tomto mieste stála stará pevnosť už v 11. storočí, a podľa legendy bola zničená rytierskym rádom Templárov. Následne počas celého stredoveku išlo o sídlo šľachty, známych grófskych rodín ako Pardaillan a Malivn. V roku 1827 kúpil vtedy ruiny zámku obchodník s vínom Romain Bié, ktorý sídlo obnovil a vybudoval systém podzemných pivničných priestorov. Na tieto účely slúži zámok dodnes.

102 km - Labastide-D'Armagnac

Historické centrum mesta patrí k najzachovalejším a najkrajším v celom departemente Landes. V okolí Kráľovského námestia sa dodnes zachovalo niekoľko starých kamennodrevených domčekov z 15. storočia ako aj budova radnice z 18. storočia, v ktorej bolo na prízemí trhovisko, na poschodí kancelárie samosprávy, a na druhom poschodí väznica. Panoráme mesta dominuje románsky **Kostol Notre-Dame** z 12. storočia s mohutnou zvonnicou z 15. storočia, ktorá slúžila aj ako strážna veža.

V katastri obce nájdeme svetovú raritu, **kaplnku Notre-Dame-des-Cyclistes**, stojacu na mieste niekdajšej kaplnky Saint-Géou z 11. storočia zničenú vojskami Edwarda Plantageneta, vojvodu z Wales, anglického „Čierneho princa“. Myšlienka vytvoriť kaplnku zasvätenú cyklistom vznikla v hlave opáta Josepha Massie, ktorý adresoval do Vatikánu niekoľko žiadostí. V máji 1959 mu prišla kladná

odpoveď od pápeža Jána XXIII. a začalo sa tak s budovaním Národnej svätyne cyklistov a cykloturistov pod ochranou Panny Márie. Už na príjazdovej ceste sa vyníma uvítacia konštrukcia vytvorená z kolies a rámov bicyklov. Vedľa kaplnky bolo vytvorené cyklistické múzeum, ktorému darovali suveníry veľikáni – André Darrigade, Jacques Anquetil, Louison Bobet, Roger Lapébie, Tom Simpson, Jean Stablinski, Bernard Hinault, Raymond Poulidor či Eddy Merckx a mnohí ďalší. Na stenách dnes visia stovky dresov známych cyklistov. Žltý dres Lancea Armstronga bol odobratý v roku 2012 po oznámení UCI o odňatí prvenstiev z TdF. Boli tu vytvorené špeciálne maľované vitráže okien s obrazcami najväčších mien histórie Tour navrhnuté Henrim Angladeom. Každý pondelok sa tu celebruje svätá omša za cyklistov. V departemente Landes sa nachádzajú ďalšie dve podobné kaplnky zasvätené rugby a býčím zápasom.

93 km - Monclar-D'Armagnac

Víno a koňak armagnac – Nachádzame sa v známej vinárskej oblasti, rozprestierajúcej sa v troch departmentoch (Gers, Landes, Lot-et-Garonne). Víno armagnac sa tu vo veľkom začalo vyrábať v 17. storočí a malo povest' liečivého nápoja. Najväčší rozmach vinári zaznamenali v 19. storočí, kedy sa biele vína s charakteristickou arómou začali vyvážať do celého sveta. Vyrába sa tu aj alkoholický destilovaný nápoj armagnac (armaňak) príbuzný koňaku, ktorý je najstarším vínnym destilátom na svete vyrábaný postupnou destiláciou, aby boli zachované chuťové a aromatické prvky vína. V roku 1936 získali tri mikroregióny v tejto

Trasa Tour de France 2017 (© Cycling-Info.sk)

oblasti ochrannú známku AOC na výrobu tohto produktu. Originálny armagnac musí minimálne 18 rokov dozrieť v drevených sudoch a nesmie mať viac ako 63 % alkoholu.

Zámok **Chateau de Brait** postavený v roku 1540 ako lovecký zámoček bol niekoľkokrát prestavaný. Vlastníkom bola aj Jeanne de Albert, matka navarského kráľa Henricha III. Honosné sídlo si na základe vojen vymieňalo viacero vojvodov a grófov, až ho v roku 1864 kúpil barón Raoul de Pichon-Longueville a jeho rodina tu začala s výrobou vínneho destilátu. V súčasnosti patrí 5. generácii tohto baróna, ktorá dodnes vyrába víno a destiláty armagnac.

Ďalším diamantom vo vinohradníckej oblasti je vila **Chateau de Garreau** najväčšieho vinára v Landes – Charlesa Garreau, ktorého starý otec tu založil prosperujúce vinárstvo v roku 1919. Pozemok má v súčasnosti 80 hektárov, z čoho viac ako 30 hektárov tvoria vinohrady. Pre verejnosť sú prístupné tri múzeá: Eco-múzeum rozprávajúce vinársku históriu, Múzeum folklóru a tradícií, ako aj Múzeum vína, v ktorom sa nachádza viac ako 300 vzácných fliaš z celého Francúzska.

86 km – Estang

Na území obce sa nachádza starý zachovalý **Kostol Notre-Dame** z obdobia okolo rokov 1150-1200. Bol výrazne poškodený v roku 1572 počas Náboženských vojen, no podarilo sa ho obnoviť. Počas rekonštrukcie v 60. rokoch 20. storočia sa pod niekoľkými vrstvami omietky našli fresky z pôvodného kostola z 13. storočia. Najväčšou atrakciou je tu **Arènes Jean Bartherotte d'Estang** – najväčšie centrum býčích zápasov vo Francúzsku založené v roku 1901. Historická drevená budova pôvodnej arény v románskom štýle je dnes len jednou z častí areálu, kde sa nachádzajú desiatky býčích arén, najväčšia má kapacitu 2300 miest. Každoročne v septembri tu organizujú býčí festival.

79 km - Monlezun-D'Armagnac

V blízkosti obce pri brehoch rieky Adour môžeme obdivovať dve hodnotné pamiatky. Opátstvo **Abbeye de Saint-Jean-de-la-Castelle** založené v roku 1073 rádom benediktínov bolo zdevastované protestantskými Hugenotmi počas Náboženských vojen. Nový kláštor tu zriadili až na začiatku 18. storočia, kedy pribudla aj nová kaplnka. Súčasná stavba tvorí asi len polovicu z pôvodného kláštora, ide o súkromný majetok využívaný na chov a šľachtenie plemenných koní.

Zámok **Chateau de Lau** nad údolím Duhor-Bachen bol postavený v prvej polovici 15. storočia vo flámskom štýle pre Antoineta de Castelnaua, hlavného komorníka kráľa Ľudovíta XI. Nachádza sa tu aj stredoveká kaplnka s farebnými oknami a viacerými sochami svätých. Vstup do areálu chráni brána s dvomi mohutnými obrannými vežami s pozíciami pre lukostrelcov. Objekt prešiel rekonštrukciou na konci 19. storočia, severná časť areálu však dodnes nie je obnovená a chátra. Zámok má neznámeho vlastníka.

62,5 km – Aire-sur-L'Adour (šprintérska prémia)

Významná zastávka na púti do Santiaga de Compostella je centrom certifikovaného vinárskeho regiónu Tursan. V 5. storočí tu bolo jedno z hlavných centier Vizigótskeho kráľovstva. Sídlili tu králi Euric

a Allaric II., až kým v roku 507 územie dobyl a pripojil ku Franskej ríši kráľ Clovis I. (Chlodovik I.). Katedrála Saint-Jean-Baptiste bola postavená na rozmedzí 17. a 18. storočia počas obdoba „Ancien Régime“. Významnejšou sakrálnou stavbou je však **Kostol Sainte-Quitterie** stojaci na kopci na okraji mesta, postavený v 13. storočí v gotickom slohu na ruinách niekdajšej rímskej svätyne zasvätenej bohovi Marsovi (Mars - rímsky boh vojny, podľa legendy otec Romula a Rema). Kostol postavili benediktínski mnísi s finančnou pomocou biskupa z Aire. Zasvätený bol vizigótskej princeznej Quitterie, ktorá zomrela hrdinskou mučeníckou smrťou a bola vyhlásená za svätú, dodnes sa tu nachádza kamenný sarkofág s jej pozostatkami ako aj vzácne súsošie Adama a Evy. Kostol sa nachádza na zozname kultúrneho dedičstva UNESCO.

Kamenný most cez rieku Adour s piatimi oblúkmi postavili v roku 1852. Miestna radnica bola zrekonštruovaná v roku 1927 z bývalého biskupského paláca zo 17. storočia. Nachádza sa tu aj veľké historické trhovisko v arabskom štýle, ktoré je jediné svojho druhu vo Francúzsku.

43 km – Garlin

Dedina leží na historickom území bývalej provincie Béarn a má bohaté tradície ovplyvnené Španielskom a Baskickom. Patrí k združeniu francúzskych obcí organizujúcich býčie zápasy. Každoročne koncom júla organizujú býčie festival Feria. Tunajší Kostol Saint-Jean-Baptiste z 19. storočia je špecifický 31 vitrážovými oknami, ktorých autorom je umelec Amedée Berges.

28,5 km – Seignacq

Historická obec založená medzi 10. a 11. storočím s románskym Kostolom Saint-Pierre, ktorý je vďaka oddelenému priestoru pre Kagotov jednou z mála spomienok na stáročia prenasledovania tejto skupiny ľudí v juhozápadom Francúzsku a severnom Španielsku. **Kagoti** (ang. Cagots, špa. Gafos, čes. Agoti) bola prenasledovaná skupina ľudí od 11. až do 18. storočia. Kagoti nemali dovolené zúčastňovať sa na kultúrnom, politickom a ekumenickom živote, mali buď úplne zakázaný prístup do kostola, alebo mali vyhradený priestor tak ako v Seignacq. V mestách žili v oddelených getách. Boli považovaní za chorých, skazených, niekde ich označovali ako kanibalov. Táto skupina nebola etnickou, ani náboženskou, išlo o príslušnosť ku skupine Kagotov na základe predkov.

14 km – Morlaas

Jedna z hlavných zastávok na púti do španielskeho Santiaga de Compostella s románskym Kostolom Sainte-Foy, ktorý bol postavený v 9. storočí po tom, čo sa z Morlaas stalo hlavné mesto regiónu Béarn. Zasvätili ho martýrovi Foyovi z 3. storočia, ktorý patril k najuctievanejším svätcom v stredoveku.

CIEL' - Pau (v departemente Pyrénées-Atlantiques v regióne Akvitánsko)

Najväčšie mesto v regióne s takmer 80-tisíc obyvateľmi, v ktorom prekvitá strojársky a chemický priemysel, výroba malých lietadiel, a významnú rolu hrá cestovný ruch. Mesto je známe vďaka golfu, kriketu, pólu, dostihom, tenisu a cyklistike. Nazývajú ho aj „hlavné mesto Tour, keďže niektorú z etáp hostilo už 68-krát. Viac zápisov majú len Paríž a Bordeaux. Miestnym hrdinom je Pierrick Fedrigo, ktorý v Pau vyhral už dve etapy v rokoch 2010 a 2012. V meste ležiacom 201 m n. m., sa narodil napríklad súčasný tenista Jérémy Chardy, ktorý bol najvyššie 25. v rebríčku ATP, a taktiež nám známy kanoista Tony Estanguet, dlhoročný súper Michala Martikána o zlatú medailu na MS a OH. Niekoľko rokov života tu strávila anglická spisovateľka detektívnych príbehov Agatha Christie. V roku 2015 tu dokončili rekonštrukciou štadióna Hameau Stadium s kapacitou 18 500 miest, ktorý využíva najmä rugbyový klub Pau RUC, ale aj futbalový Pau FC.

Najstaršou budovou v meste je hrad **Chateau de Pau** pôvodne z 11. storočia kompletne prestavaný o 300 rokov neskôr. Slúžil aj ako rezidencia francúzskych kráľov. V súčasnosti mestské múzeum vystavuje unikát v podobe detskej kráľovskej postielky z korytnačieho panciera. Najväčšími kostolmi v meste sú neogotické stavby Kostol sv. Martina a Kostol sv. Jakuba.